

Innhold

DEL 1 KUNNSKAP OG KOMPETANSE I PROFESJONENE	9	Kapittel 4 Akademisering av høyskole- utdanningene?	44
Kapittel 1 Profesjonskvalifisering	11	<i>Jan Messel og Jens-Christian Smeby</i>	
<i>Jens-Christian Smeby og Sølvi Mausethagen</i>		Innledning.....	44
Innledning.....	11	Akademisering.....	44
Kvalifisering i utdanning og arbeid.....	13	Strukturelle endringer.....	46
Styring, autonomi og profesjonelt skjønn ...	15	Forskningsdrift.....	46
Det viktige og vanskelige samspillet.....	17	Endringer av grunnutdanningene.....	48
Kvalifisering til profesjonell yrkesutøvelse...	19	Lærerutdanningen.....	49
Kapittel 2 Profesjonskunnskapens elementære former	21	Sykepleierutdanningen.....	50
<i>Nils Gilje</i>		Barnevernspedagog-, sosionom- og vernepleierutdanningene.....	52
Innledning.....	21	Praksisrettet akademisering.....	54
Didaktisk ferdighetskunnskap og praktisk ferdighetskunnskap.....	23	DEL 2 PROFESJONSUTVIKLING I UTDANNING OG ARBEIDSLIV	57
Praktiske synteser – en aristotelisk rekonstruksjon.....	24	Kapittel 5 Mastergrad i avansert klinisk sykepleie – «mastersyke» eller mestrings- kompetanse?	59
Hvordan-kunnskap («knowing how») og at-kunnskap («knowing that»).....	27	<i>Kristin Heggen og Marit Kirkevold</i>	
Noen likhetstrekk mellom at-kunnskap og hvordan-kunnskap.....	29	Innledning.....	59
Den tause dimensjonen i all kunnskap.....	30	Samfunnsbehov og utdanning.....	60
Oppsummering og konklusjon.....	32	Utdanningen i avansert klinisk sykepleie...	61
Kapittel 3 Profesjonell kunnskapsetikk og intellektuelle dygder i profesjonsutdanning ...	34	Universitetet i Oslo-modellen.....	62
<i>Steinar Bøyum</i>		Forskning om betydningen av master- utdannede avanserte kliniske sykepleiere ...	63
Innleiing.....	34	Masterutdannede sykepleiere i spesialist- helsetjenesten.....	63
Kunnskapsetikk i profesjonsutøving.....	35	Masterutdannede sykepleiere i primærhelsetjenesten.....	63
Etikk og evidensbasering.....	37	Akademisk og klinisk kunnskap.....	64
Profesjonsutdanning og intellektuelle dygder.....	40	Relevansvurdering av forskning.....	65
Oppsummering.....	43	Case: Den syke gamle.....	65
		Masteroppgave og læringsutbytte.....	67
		Mastergrad og mestringskompetanse.....	68

Kapittel 6 Universitetsskoler som arena for nye partnerskap og profesjonskvalifisering 70

Rachel Jakhelln, Andreas Lund og Jon

Magne Vestøl

Innledning. 70

Universitetsskolekonseptet. 71

Case 1: Videobasert vurdering for læring. 73

Case 2: Bacheloroppgaven som endrings- og utviklingsorientert profesjonskompetanse. 75

Case, transformasjon og universitetsskoler. . . 78

Universitetsskoler, partnerskap og profesjonskvalifisering 80

Avslutning: Konstruktive spenninger. 81

Kapittel 7 Kvalifisering til tverrprofesjonell praksis 83

Hanne Hagland og Per Koren Solvang

Innledning. 83

Hva er tverrprofesjonell praksis? 84

Erfaringer med tverrprofesjonelt samarbeid i utdanningene 86

Tverrprofesjonelle praksisfellesskap 88

To modeller for tverrprofesjonell praksis. . . 89

Betydningen av deltakerforbindelser i utvikling av tverrprofesjonalitet. 90

Felles kompetanseområder – kjernen

i tverrprofesjonell praksis 91

Oppsummerende diskusjon 93

Kapittel 8 Muligheter og utfordringer i simulering som pedagogisk metode 95

Ida Torunn Bjørk

Innledning. 95

Noen sentrale begreper om simulering 96

Simuleringens fremvekst i utdanning av leger og sykepleiere 97

Simulering som pedagogisk metode. 98

Muligheter og utfordringer

i simuleringslæring 99

Rammer for simuleringslæringen. 99

Læringsprosesser i simuleringen. 100

Læring gjennom observatørrollen 102

Forhold ved studenten som påvirker simuleringen. 103

Vurdering og måling av effekt av læring gjennom simulering 103

Avsluttende kommentarer 104

Kapittel 9 Organisering og utbytte av praksisopplæringen 106

Finn Daniel Raaen

Innledning. 106

Praksisopplæringens oppgave i utdanningen 108

Praksisopplæringens kunnskapsinnhold . . 110

«Kunnskap for praksis». 110

«Kunnskap i praksis». 111

«Kunnskap om praksis» 112

Organisatoriske endringer og praksisopplæringens utbytte. 113

Samarbeidspartnere som barrierer og mulige møtepunkt for kunnskaps-

utvikling. 114

Praksisveileder som tradisjonsformidler og fornyer 115

Sluttord 116

Kapittel 10 Profesjonskvalifisering i arbeid og etterutdanning 118

Joakim Caspersen, Anton Havnes og

Jens-Christian Smeby

Innledning. 118

Læring og arbeid 119

Perspektiver på læring – et utvidet læringsbegrep 120

Systemer for profesjonell kompetanseutvikling. 121

Sykepleie – opplæring som spesialisering. 122

Lærere – kompensatorisk opplæring . . 123

Sosialarbeidere – forvaltningskompetanse. 125

Kvalifisering i og gjennom arbeid – en utvidet tilnærming 126

Avslutning. 128

Kapittel 11 Nye styringsformer og kunnskapskilder i (sam)spill.

Eksempler fra skolefeltet 130

Sølvi Mausethagen, Tine S. Prøitz og

Guri Skedsmo

Innledning 130

Endringer i styringen av skolen 131

Nye styringsformer og kunnskapskilder . . . 132

Noen trekk ved lærernes kunnskapsbase . . . 133

Eksempler på bruk av kunnskapskilder . . . 134

(Sam)spill mellom ulike kunnskapskilder . . 136

Implikasjoner for profesjonskvalifisering . . 138

Avslutning 139

Kapittel 12 Profesjonsutøvelse i en

organisatorisk kontekst 140

Tone Alm Andreassen

Innledning 140

Organisasjon og profesjon – motsetning

eller forutsetning? 142

Profesjonell kompetanse 144

Kvalifiserte yrkesutøvere i stillings-

utlysningenes bilde 144

    Akademisk kunnskap 145

    Praktiske ferdigheter 146

    Å være en profesjonell 146

Profesjonalisme i en organisatorisk

kontekst 148

Konsekvenser for profesjons-

kvalifisering 149

    Samfunnsoppdraget – forvaltnings-

    ansvar og avveininger 149

    Ansvarlig profesjonsutøvelse – ansvar

    som medarbeider 150

    Profesjonell identitet som bidragsyter

    til en sammensatt innsats 151

Avslutning 151

Kapittel 13 Studenter med innvandringsbak-

grunn i profesjonsutdanningene

– rekruttering og arbeidsmarkedskarriere . . . 153

Ida Drange og Håvard Helland

Innledning 153

Hvem er profesjonsutøveren med

innvandringsbakgrunn? 154

Innvandrerens utdanning: resultater og

retningsvalg 155

Overgang fra utdanning til arbeid 158

Mulige forklaringer 160

    Tilbudssideforklaringer 160

    Arbeidsgiverforklaringer 160

    Strukturforklaringer 161

Profesjonene som «vern» mot

diskriminering 162

    Profesjonsarbeidsmarkedet og

    tilgang på arbeidskraft 162

    Profesjonsfagene fremstår som

    enhetlige 163

Konklusjon 164

DEL 3 Å STUDERE PROFESJONS-

KVALIFISERING 165

Kapittel 14 Sosiomaterielle perspektiver

på profesjonskvalifisering: kunnskaps-

ressursenes betydning 167

Monika Nerland og Hege Hermansen

Innledning 167

Sosiomaterielle perspektiver: praksis,

relasjoner, mennesker og ting 169

Utdanning som innrullering i

profesjonens kunnskapskultur 171

Profesjonskvalifisering i arbeid i møte

med nye kunnskapsressurser 173

Læring gjennom «samproduksjon» av

profesjonell praksis 175

Avsluttende betraktninger 177

    Anvendelse av sosiomaterielle

    perspektiver i forskning på

    profesjonskvalifisering 177

    Tilrettelegging for profesjons-

    kvalifisering 178

Kapittel 15 Profesjonskvalifisering i et

kritisk kjønnsperspektiv 180

Tone Dahl-Michelsen og Kari Nyheim Solbrække

Innledning 180

Kritisk kjønnsteori 180

Kjønn og performativitet 182

Kjønn i helsefagene historiske røtter 184

Sykepleie	184	Førsteordens- og andreordens- begreper.....	208
Medisin	184	Hvordan-spørsmålet	209
Fysioterapi.....	185	Valg av analyseverktøy	210
Kjønn i sykepleier- og fysioterapeut- utdanning	186	Eksempler på analyseverktøy.....	210
Betydningen av kjønn i sykepleier- utdanning	187	Muligheter og begrensninger ved «å være inspirert av ...?».....	210
Betydningen av kjønn i fysioterapeut- utdanning	188	Eksempler på diskursanalyser i profesjonsforskning	212
Oppsummering	190	Sosionomeksempellet.....	213
Kapittel 16 Perspektiver på læring i profesjons- utdanninger – fruktbare spenninger og meningsfulle sammenhenger	191	Lærereksempellet	213
<i>Ida K. R. Hatlevik og Anton Havnnes</i>		Hva kan diskursanalyser bidra med i studier av profesjonell praksis og kvalifisering?.....	214
Innledning.....	191	Avslutning.....	215
Meningsfulle sammenhenger.....	193	Kapittel 18 Kan vi lære av å samanlikne profesjonsutdanninger?	216
Læringsteoretiske posisjoner	194	<i>Kåre Heggen og Lars Inge Terum</i>	
Koherensbegrepet – ulike aspekter og perspektiver.....	194	Innleiing	216
Koherens i et programdesignperspektiv....	196	Komparative og longitudinelle tilnærmingar.....	217
Koherens i et longitudinelt profesjons- kvalifiseringsperspektiv	197	Samanlikning og kontekst	217
Koherens i et lærings-/mestrings- perspektiv	198	Harmoniserte databaser	218
Selvregulert læring og motivasjons- teori	199	Profesjonskvalifisering – nokre studiar ...	220
Grenseoverskridning og menings- danning	200	Utdanningskvalitet.....	221
Bruk av koherensperspektivene i forskning på profesjonskvalifisering.....	201	Studentvurderingar	221
Avslutning.....	203	Erfaringane til nyutdanna.....	223
Kapittel 17 Diskursanalytiske perspektiver i studier av profesjoner og profesjonelt arbeid.....	204	Koherens i profesjonskvalifiseringa ...	224
<i>Sølvi Mausesthaugen</i>		Kva kan vi lære av komparasjon?.....	225
Innledning.....	204	Profesjonell praksis	225
Diskursanalytiske perspektiver	205	Integrasjon og retning	226
Mellom makro og mikro.....	207	Nokre metodiske utfordringar.....	226
Diskurser med stor og liten d.....	207	Man måste jämföra	227
«Ovenfra-og-ned» og «nedenfra- og-opp»	208	Litteratur.....	228
		Stikkord.....	255
		Forfatterpresentasjoner	260